GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 34281
שם התלמיד/ה: _____

אזרחות

שאלון 34281

הוראות לנבחן

הוראות
א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון – (2×7) – 14 נקודות
פרק שני – (2×10) + (1×14) – 34 נקודות
פרק שלישי – (2×13) – 26 נקודות
פרק רביעי – (2×13) – 26 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
ד. הוראות מיוחדות: אין.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
בהצלחה!

הנחיה מיוחדת למועד זה (על פי הודעת משרד החינוך; חוקי המענה לא הופיעו בטופס הבחינה): משך הבחינה: שעתיים וחמישים דקות. יש לענות על שמונה מן השאלות 1–20 (בפרק הראשון כל סעיף ייחשב לשאלה). לכל שאלה – 12½ נקודות.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (14 נקודות)

ענו על שני סעיפים מן השאלות 1–2 (לכל סעיף – 7 נקודות).
אפשר לבחור בסעיף אחד מכל שאלה או בשני סעיפים מאותה השאלה.

1. מכתבו של טרומפלדור

(14 נקודות)
(ראו בנספח: מכתבו של טרומפלדור)

א. ציינו והציגו את הזכות שבאה לידי ביטוי בדברי האספן הפרטי.
צטטו מן הקטע משפט שממנו לומדים כי זכות זו באה לידי ביטוי בקטע.
הסבירו כיצד זכות זו באה לידי ביטוי במשפט שציטטתם.
(7 נקודות)

ב. ציינו והציגו את סוג הלאומיות הבא לידי ביטוי בקטע.
צטטו מן הקטע משפט שממנו לומדים כי סוג לאומיות זה בא לידי ביטוי בקטע.
הסבירו כיצד סוג לאומיות זה בא לידי ביטוי במשפט שציטטתם.
(7 נקודות)

2. פטור ממס על חבילות מחו"ל

(14 נקודות)
(ראו בנספח: פטור ממס על חבילות מחו"ל)

א. ציינו והציגו את הגישה הכלכלית־חברתית שבאה לידי ביטוי בתוכנית של שר האוצר.
צטטו מן הקטע משפט שממנו לומדים כי גישה זו באה לידי ביטוי בקטע.
הסבירו כיצד גישה זו באה לידי ביטוי במשפט שציטטתם.
(7 נקודות)

ב. ציינו והציגו את תפקיד הכנסת שבא לידי ביטוי בקטע.
צטטו מן הקטע משפט שממנו לומדים כי תפקיד הכנסת הזה בא לידי ביטוי בקטע.
הסבירו כיצד תפקיד זה בא לידי ביטוי במשפט שציטטתם.
(7 נקודות)

פרק שני (34 נקודות) – שאלות 3–7

בפרק זה יש לענות על שלוש שאלות:
על שתיים מן השאלות 3–7 (לכל שאלה – 10 נקודות)
ועל אחת מן השאלות 8–12 (14 נקודות לשאלה).

ענו על שתיים מן השאלות 3–7 (לכל שאלה – 10 נקודות).
בכל תשובה כתבו שניים–שלושה משפטים לפחות.

---

3. אופייה היהודי של המדינה במרחב הציבורי
(10 נקודות)
הציגו שני ביטויים לאופייה היהודי של מדינת ישראל במרחב הציבורי.

4. מאפייני קבוצות המיעוטים בישראל
(10 נקודות)
הציגו שני מאפיינים של אחת מקבוצות המיעוטים בישראל (ערבים או דרוזים).

5. תפקיד הממשלה: חקיקת משנה
(10 נקודות)
הציגו את תפקיד הממשלה: חקיקת משנה.

6. הזכות להליך הוגן
(10 נקודות)
הציגו את הזכות להליך הוגן, וציינו שני אמצעים למימוש זכות זו.

7. חקיקה דתית בהיקף חלקי / הפרדה מלאה בין דת למדינה
(10 נקודות)
הציגו הבדל אחד ונקודת דמיון אחת בין שתי העמדות האלה:
– העמדה (חלום): מדינה המשלבת חקיקה דתית בהיקף חלקי.
ובין
– העמדה (חלום): מדינה חילונית שיש בה הפרדה מלאה בין דת למדינה.

פרק שני (34 נקודות) – שאלות 8–12

ענו על אחת מן השאלות 8–12, על פי אחד מן האשכולות שלמדתם (14 נקודות).

---

8. אשכול העולם היהודי
(14 נקודות)
אשכול העולם היהודי

- הציגו את המחלוקת בישראל בנוגע לשילוב חקיקה דתית בחוקי המדינה.
- הציגו את הזכות לחירות.
- הסבירו כיצד הזכות לחירות באה לידי ביטוי במחלוקת שהצגתם.

9. אשכול תקשורת ופוליטיקה
(14 נקודות)

אשכול תקשורת ופוליטיקה

- הציגו את שני תפקידי התקשורת:
  – פיקוח וביקורת על השלטון
  – תעמולת בחירות
- הציגו את הזכות חופש הביטוי.
- הסבירו כיצד חופש הביטוי מתממש באחד מן התפקידים האלה של התקשורת.

10. אשכול בחירות ומפלגות
(14 נקודות)

אשכול בחירות ומפלגות

- הציגו את שיטת הממשל הנשיאותי.
- הציגו את עקרון הפרדת הרשויות.
- הסבירו כיצד עקרון הפרדת הרשויות מתממש בשיטת הממשל הנשיאותי.

11. אשכול רשויות מקומיות
(14 נקודות)

אשכול רשויות מקומיות

- הציגו את שיטת הבחירות לרשויות המקומיות.
- הציגו את שיטת הבחירות היחסיות.
- הסבירו כיצד שיטת הבחירות היחסיות באה לידי ביטוי בבחירות לרשויות המקומיות.

12. אשכול מעורבות אזרחית ופיקוח על הרשויות
(14 נקודות)

אשכול מעורבות אזרחית ופיקוח על הרשויות

- הציגו את המושג נציב תלונות הציבור.
- הציגו את המושג תרבות פוליטית־דמוקרטית.
- הסבירו כיצד תרבות פוליטית־דמוקרטית מתממשת בעצם קיומו של תפקיד נציב תלונות הציבור.

פרק שלישי (26 נקודות)

קראו את הקטע שלפניכם, וענו על שתיים מן השאלות 13–15 (לכל שאלה – 13 נקודות).
שימו לב: בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת המושג) ענו על פי מה שלמדתם ולא על פי הקטע.
בחלק השני של השאלה ענו על פי הקטע.

ענו על שתיים מן השאלות 13–15 (לכל שאלה – 13 נקודות).
שימו לב: בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת המושג) ענו על פי מה שלמדתם ולא על פי הקטע.
בחלק השני של השאלה ענו על פי הקטע.

---

13. עקרון ההסכמיות

(13 נקודות)
(ראו בנספח: זכות ההצבעה: בחזרה למאה ה־19)

– הציגו את העיקרון הדמוקרטי: עקרון ההסכמיות.
– צטטו מן הקטע משפט המתייחס לעיקרון זה.
– הסבירו כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי במשפט שציטטתם.

14. תנאים לבחירות דמוקרטיות: כלליות וחשאיות

(13 נקודות)
(ראו בנספח: זכות ההצבעה: בחזרה למאה ה־19)

– הציגו את התנאים / המאפיינים האלה לקיום בחירות דמוקרטיות:
– כלליות
– חשאיות
– צטטו מן הקטע משפט המתייחס לאחד מן התנאים / המאפיינים האלה.
– הסבירו כיצד תנאי / מאפיין זה בא לידי ביטוי במשפט שציטטתם.

15. דמוקרטיה מתגוננת

(13 נקודות)
(ראו בנספח: זכות ההצבעה: בחזרה למאה ה־19)

– הציגו את המושג: דמוקרטיה מתגוננת.
– צטטו מן הקטע משפט המתייחס למושג זה.
– הסבירו כיצד מושג זה בא לידי ביטוי במשפט שציטטתם.

פרק רביעי (26 נקודות) – שאלות 16–18

בפרק זה יש לענות על שתי שאלות:
על אחת מן השאלות 16–18, ועל אחת מן השאלות 19–20 (לכל שאלה – 13 נקודות).

ענו על אחת מן השאלות 16–18 (13 נקודות).

---

16. דוח מבקר המדינה על מיגון העורף

(13 נקודות)
(ראו בנספח: דוח מבקר המדינה על מיגון העורף)

– ציינו והציגו את העיקרון הדמוקרטי שבא לידי ביטוי בקטע.
– צטטו מן הקטע משפט שממנו לומדים כי עיקרון זה בא לידי ביטוי בקטע.
– הסבירו כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי במשפט שציטטתם.

17. עלייה בזמן מבצע "שאגת הארי"

(13 נקודות)
(ראו בנספח: עלייה בזמן מבצע "שאגת הארי")

– ציינו והציגו איזו פנייה מן הפניות לגורמים השונים בהכרזת העצמאות באה לידי ביטוי בקטע.
– צטטו מן הקטע משפט שממנו לומדים כי פנייה זו באה לידי ביטוי בקטע.
– הסבירו כיצד פנייה זו באה לידי ביטוי במשפט שציטטתם.

18. כספי התרומות לתושבי קו העימות

(13 נקודות)
(ראו בנספח: כספי התרומות לתושבי קו העימות)

– ציינו והציגו על פי הקטע את סוג העבריינות שבגינה נעצר ראש העיר.
– צטטו מן הקטע משפט שממנו לומדים כי עבריינות זו באה לידי ביטוי בקטע.
– הסבירו כיצד עבריינות זו באה לידי ביטוי במשפט שציטטתם.

פרק רביעי (26 נקודות) – שאלות 19–20

ענו על אחת מן השאלות 19–20 (13 נקודות).

---

19. שלילת אזרחות בשל ריגול

(13 נקודות)
(ראו בנספח: שלילת אזרחות בשל ריגול)

הביעו את עמדתכם בעניין זה. הציגו שני נימוקים המתבססים על מושגים מתחום האזרחות – נימוק אחד לעמדתכם ונימוק אחד (אחר) לעמדה המנוגדת.
בכתיבתכם הקפידו על הרכיבים האלה:

א. טענה – הציגו את עמדתכם באופן ברור.

ב. הנמקת עמדתכם – הציגו נימוק לעמדתכם, המבוסס על מושגים ועל ידע מלימודי האזרחות.

ג. הנמקת העמדה המנוגדת – הציגו נימוק לעמדה המנוגדת, המבוסס על מושגים ועל ידע מלימודי האזרחות.

20. הרחבת פסקת ההתגברות

(13 נקודות)
(ראו בנספח: הרחבת פסקת ההתגברות)

יש התומכים בהרחבת פסקה זו לכל חוקי היסוד, ויש המתנגדים להרחבה זו.
הביעו את עמדתכם בעניין זה. הציגו שני נימוקים המתבססים על מושגים מתחום האזרחות – נימוק אחד לעמדתכם ונימוק אחד (אחר) לעמדה המנוגדת.
בכתיבתכם הקפידו על הרכיבים האלה:

א. טענה – הציגו את עמדתכם באופן ברור.

ב. הנמקת עמדתכם – הציגו נימוק לעמדתכם, המבוסס על מושגים ועל ידע מלימודי האזרחות.

ג. הנמקת העמדה המנוגדת – הציגו נימוק לעמדה המנוגדת, המבוסס על מושגים ועל ידע מלימודי האזרחות.

נספח – הקטעים

מכתבו של טרומפלדור

אספן פרטי שהחזיק מכתב מקורי שכתב יוסף טרומפלדור הציע אותו למכירה פומבית. לדברי האספן, הוא רכש את המכתב לפני שנים רבות מכספו הפרטי מאדם פלוני ב־600 דולר, וכעת הוא מציע אותו למכירה פומבית לכל המרבה במחיר.

בתגובה על כך תבע ארכיון ציבורי רשמי את האספן למשפט בטענה שהמכתב שייך לארכיון והוצא ממנו שלא כדין. לדברי נציג הארכיון, מדובר במכתב ניחומים של יוסף טרומפלדור, גיבור תל חי, לאב שכול ובו הוא מתייחס לנפילת הבן ומסיים במילים: "תדע שנפל בנך בתור גיבור בעד עם ישראל ובעד ארץ־ישראל".

בית המשפט פסק כי זהו מכתב נדיר בעל ערך חינוכי, והוא עדות לאחד הפרקים החשובים בתולדות עם ישראל בארץ־ישראל. לדבריו, יש להחזיר את המכתב לארכיון הציבורי כדי להבטיח שמורשתם של גיבורי האומה תישמר במוסדות הזיכרון הרשמיים לטובת הדורות הבאים.

פטור ממס על חבילות מחו"ל

ממשלת ישראל אישרה את תוכניתו של שר האוצר להעניק פטור ממס על הזמנות של חבילות מחו"ל בשווי של עד 150 דולר. לדברי השר, מטרת התוכנית היא להפוך כל אזרח ליבואן, ואף לאפשר לאזרחים לרכוש יותר מוצרים מחנויות באינטרנט שמוכרות במחירים נמוכים יותר.

חברי כנסת רבים הסתייגו מן התוכנית של שר האוצר ויצאו נגדה בטענה שהיא עלולה לגרום לסגירת עסקים קטנים בישראל ולפיטורים של עובדים רבים. בהצבעה שנערכה במליאת הכנסת נדחתה התוכנית ברוב של 59 חברי כנסת, רובם מן האופוזיציה, מול 25 חברי כנסת שתמכו במהלך זה.

זכות ההצבעה: בחזרה למאה ה־19

למרות ויכוחים הולכים ומתגברים, עימותים וכעס בחברה הישראלית, היה נדמה שנותרו כמה עקרונות יסוד ברורים ומובהקים בנוגע לדמותה הדמוקרטית של המדינה שעד כה לא היו שנויים במחלוקת. אבל בזמן האחרון מתברר שהצעה לבטל אחד מהם - הזכות של אזרחים להצביע - עולה ופורחת במקומותינו.

זכות ההצבעה בבחירות היא חלק מהותי בהגדרת הדמוקרטיה, רכיב ברשימה מצומצמת מאוד של עקרונות יסוד שאינם רק חשובים וחיוניים אלא הם גם תנאי יסוד לדמוקרטיה. אין־ספור מחקרים וספרי הגות דנו לא רק ברעיון של הרחבת זכות ההצבעה, אלא בתהליך ההיסטורי הזה, הארוך והמורכב מאוד, שהחל במהפכה הצרפתית והתפתח במאה ה־19. בראשית הדרך ניתנה זכות ההצבעה לגברים בלבד, ובמקומות מסוימים הוטלו מגבלות נרחבות גם על הגברים. זו הייתה הזכות שניתנה רק למשלמי מיסים, לבעלי השכלה וכיוצא באלה.

בהדרגה, ולאורך כמה דורות, הלכה זכות ההצבעה והתרחבה עד שכללה את כל אזרחי המדינה, והמגבלות היחידות שנותרו נגעו לתנאים בסיסיים כמו גיל מינימלי וכדומה. ואולם מהות הרעיון הייתה לנתק בין אותה זכות יסוד, המהותית כל כך לדמוקרטיה, לבין מילוי חובות שונות. ככל שמדינות התקרבו למתן זכות הצבעה לאזרחים, כך הן התקרבו גם להגשמת מהותה של הדמוקרטיה - ריבונות העם. העם על כל חלקיו מממש את ריבונותו באמצעות זכות ההצבעה הכללית והבלתי מותנית. יתר על כן, העיקרון שאדם אחד שווה קול אחד, ללא שום קשר לחובות ולכישורים, הגשים את ערך השוויון במלואו.

דוגמה טובה להבהרת חשיבותה המכרעת של זכות ההצבעה לאזרחים היא ההתלבטות המלווה כל דמוקרטיה - עד כמה מותר לנקוט מהלכים הפוגעים בזכויות אדם נגד מי שמסכן את אופייה הדמוקרטי של המדינה, ואם יש בכלל לנקוט אמצעים אלה. בין השאר עולה השאלה אם אפשר לשלול את הזכות להצביע ממי שמאיים על האופי הדמוקרטי של המדינה. שאלות אלה מתעוררות מכיוון שזכות ההצבעה נתפסת כזכות יסוד מהותית כל כך, עד שכל פגיעה בה היא פגיעה בדמוקרטיה עצמה.

מדוע בעצם נסתפק רק בתנאים בסיסיים דוגמת גיל, ולא במגוון תנאים הגיוניים אחרים כדי לקבוע מי רשאי להצביע? כידוע ההתניות וגבולות ההתניה יהיו תמיד נתונים לוויכוח. ואם זכות ההצבעה מותנית במילוי חובות, מדוע שלא נחזור לדיון על כישורי המצביעים? מדוע הקול של פרופסור למדעי המדינה ייספר רק כקול אחד ויהיה שווה לקול הסטודנטים שלו?

עד לפני כמה שנים היה ברור ומקובל בקרב כל נציגי הציבור בישראל שאין להרחיק לכת ולפגוע בזכות יסוד דמוקרטית כה מובנת מאליה כי הפגיעה תהיה מהותית מאוד.

(מעובד על פי א' כהן, "זכות ההצבעה: בחזרה למאה ה־19", ישראל היום, 28/10/2025)

דוח מבקר המדינה על מיגון העורף

מאז מתקפת הפתע באוקטובר 2023 שוגרו אל מדינת ישראל עשרות אלפי טילים וכלי טיס בלתי מאוישים שגרמו לאובדן חיי אדם ולפגיעה במבנים ובתשתיות.
הדוח האחרון שפרסם מבקר המדינה חושף שכשליש מאזרחי ישראל אינם מוגנים כראוי מפני טילים, וחלק מן המקלטים הציבוריים אינם תקינים ואי אפשר לשהות בהם. כמו כן פורסם כי כבר בדוחות קודמים התריע המבקר על הליקויים, אך הם לא טופלו, ולכן הוא קרא לממשלה לגבש תוכנית דחופה המעניקה עדיפות למיגון העורף ולהקצות משאבים ותקציבים גדולים לתיקון המצב.

עלייה בזמן מבצע "שאגת הארי"

בזמן מבצע "שאגת הארי" נפתחו במשרד העלייה והקליטה מאות תיקים של יהודים מחו"ל המבקשים לעלות למדינת ישראל. אחד העולים מארצות הברית שהגיע בתחילת המבצע ציין כי ההחלטה לעלות בתקופה מורכבת זו נבעה מתחושת שליחות ומחיבור עמוק לישראל ומתוך רצון לתרום למדינה ולחברה הישראלית. שר העלייה והקליטה בירך את העולה ואמר: "הדבר מסמל ציונות, אומץ ואהבה גדולה לישראל. הכרעת אויבינו ואומץ הלוחמים יעודדו יהודים רבים ברחבי העולם לעלות ארצה".

כספי התרומות לתושבי קו העימות

בימי הלחימה נתרם כסף רב למען תושבי אחת הערים בקו העימות כדי לספק להם מזון וציוד. באחרונה נעצרו ראש העיר וכמה ממקורביו שניהלו כספים אלה. על פי החשד, חלק מכספי התרומות הועברו לכיסו הפרטי של ראש העיר ולמקורביו.

שלילת אזרחות בשל ריגול

בעת האחרונה – ובמיוחד בימי המלחמה – הואשמו כמה אזרחי ישראל בריגול לטובת איראן. בעקבות זאת נידונה האפשרות לשלול את אזרחותם ולגרש אותם ממדינת ישראל לצמיתות.

הרחבת פסקת ההתגברות

פסקת ההתגברות היא סעיף בחוק יסוד: חופש העיסוק, ועל פיו הכנסת רשאית, בתנאים מסוימים, לחוקק מחדש חוק שנפסל בבג"ץ. אחד התנאים לחקיקת החוק מחדש הוא רוב של 61 חברי כנסת לפחות.

כל הבגרויות באזרחות עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/civics